

Ældrerådet i Lejre Kommune

Møde med samarbejdspartnere

den 5.11.2019 kl. 14 – 16.30 på Østergaard Aktivitetscenter

Deltagere: Medlemmer af Aktivitetscentrenes Koordinationsudvalg i Lejre Kommune:

Claus Carmel og Ida Hansen, Hvalsø. Ragnhild Hansen, Lejre. Anelise Q. Pedersen, Bramsnæs. Samt leder af Lejre Kommunes aktivitetscentre Solveig Hitz.

Medlemmer af Ældre Sagens Koordinationsudvalg i Lejre Kommune:

Jytte Mosebo Hansen og Lillian Demescko, Bramsnæs. Ingelise Hansen og Liss Andersen, Hvalsø.

Sjov Senior Motion i Lejre Kommune:

Thorbjørn Sode.

Medlemmer af Ældrerådet i Lejre Kommune:

Bjarne Bang Christensen; Jeanette Dæhnfeldt; Kurt Erik Larsen; Per Frandsen; Per Nørgaard; Kirsten Kornval.

Program:

- Kl. 14.00 Velkomst ved Ældrerådets formand, formål med mødet, og præsentationsrunde. Valg af referent.
- Kl. 14.15 Dialog rundt om bordet om aktiviteter, herunder kort om indsatsområderne i Lejre Kommunes Værdighedspolitik:
- Hvad fungerer godt?
 - Hvad kan evt. gøres bedre/udvikles?
 - Hvad kan der gøres mere af?
 - Evt. andre forslag?
- Kl. 15.00 Pause med kaffe/the og kage.
- Kl. 15.15 Dialog rundt om bordet med forslag til emner og problemstillinger, som I ønsker, at Ældrerådet tager op og bringer videre til vore politikere. Fx:
- Hvad betyder det, at der sker en stigning i + 80 årige på 24 % frem til 2023 i Lejre Kommune?
 - Hvad betyder det for de svageste borgere, at ”klippekortordningen” foreslås fjernet fra beboerne på plejecentre og udeboende ældre? Hvad er konsekvenserne heraf?
 - Hvad betyder det for den borgernære velfærd, at kommunikationen mellem borgere og kommune i stadig højere grad bygger på digitalisering og selvbetjening og herved stiller stadig højere krav til borgernes indsigt i og betjening af dataformidlere såsom PC, mobiltelefoner, iPads etc.?

Ældrerådet i Lejre Kommune

- Andre emner og evt. problemstillinger, der påvirker og betyder noget for ældres livsvilkår i Lejre Kommune?

Kl. 16.15 Afslutning ved Ældrerådet og eventuel aftale om fremtidige møder.

Referat:

Ældrerådets formand, Kirsten Kornval (KK) bød velkommen og orienterede om baggrunden for mødet, som egentlig kan siges at træde i stedet for det, der blev udsat fra 4.6.2019.

Hun oplyste, at Ældrerådet gerne vil inddrage flest mulige interesser og kompetencer i forbindelse med tilrettelæggelsen og gennemførelsen af det vigtige arbejde for ældrebefolkningens livsvilkår i Lejre Kommune.

Ældrerådet ser derfor de indbudte organisationer som vigtige samarbejdspartnere, da vi i vid udstrækning henvender os til den samme del af befolkningen i kommunen, nemlig de ældre, herunder og ikke mindst de svageste ældre medborgere.

Formålet med mødet er bl.a. at etablere gensidigt kendskab til og kontakt med hinanden for herigennem at indsamle mest mulig konkret viden om ældres livsvilkår i Lejre Kommune, herunder ønsker og behov. Samtidig sigter vi imod at udvikle nyt eller forstærke eksisterende samarbejde med organisationerne.

Ældrerådet er borgernes talerør til politikerne og kan gennem den viden, vi får i vores samarbejde med organisationerne, bedre give vores politikere et realistisk grundlag at træffe beslutninger og prioritere på inden for Ældreområdet i Lejre Kommune.

KK sluttede af med at understrege, at samarbejdet skal bygge på tillid og troværdighed, så man kan bruge hinandens viden og erfaringer og ideer til nye løsninger til gavn for alle ældre borgere i Lejre Kommune.

Efter en præsentationsrunde skulle der vælges referent. KK foreslog Ældrerådets næstformand, Bjarne Bang Christensen (BBC), som også er sekretær og den, der skriver Ældrerådets mødereferater. Han blev valgt uden modkandidater.

Første afdeling:

Herefter lagde KK op til en dialog rundt om bordet om aktiviteter, herunder kort om indsatsområderne i Lejre Kommunes Værdighedspolitik. Hun indledte med at nævne, at fundamentet for ældrepolitik i Lejre Kommune er Værdighedspolitikken. Heraf udspringer begrebet en værdig ældrepleje, hvis indsatsområder ifølge Værdighedspolitikken er:

- Livskvalitet og sociale netværk.
- Værdighed og selvbestemmelse.
- Kvalitet, tværfaglighed og sammenhæng i ældreplejen.
- Livskvalitet og det gode måltid (Mad og ernæring).
- Et værdigt liv og det sidste farvel (En værdig død).
- Pårørende.
- Ensomhed.

Ældrerådet i Lejre Kommune

Kommunen har opgjort, at udmøntningen i alt af en værdig ældrepleje i 2019 beløber sig til kr. 5.268.000.

Udmøntningen i alt af en bedre bemanning i 2019 er på samme måde opgjort til kr. 2.532.000.

Disse øremærkede midler overgår til bloktilskud i 2020, hvor udfordringen vil være at sikre, at pengene ikke i stedet bruges til at udbedre huller i vejene eller andet uvedkommende i forhold til en værdig ældrepleje.

KK nævnte videre, at indsatsområdet livskvalitet udmøntes ved, at borgerne støttes i at vedligeholde en selvstændig tilværelse. Målet er at involvere og engagere pårørende, frivillige, netværk, organisationer, lokalmiljø med flere i borgerens liv. Det gør kommunen ved fortsat at støtte medlemskab af Cykling Uden Alder, erindringsdans og aktiviteter, der støtter den enkelte borger i et aktivt, socialt liv.

Selvbestemmelsesindsatsen udmøntes ved aflønning af terapeuter og sundhedspersonale til at styrke såkaldt hverdagsrehabilitering, som foregår hos de enkelte borgere. Formålet hermed er, at borgerne skal genvinde funktioner og derved i højere grad kunne klare sig selv.

Indsatsen i forhold til kvalitet, tværfaglighed og sammenhæng i ældreplejen udmøntes ved aflønning af sygeplejersker, terapeuter samt sundhedspersonale til at styrke pleje og omsorg for borgere med komplekse plejebehov, herunder terminale forløb, hjerneskade og borgere med demens.

Mad og ernæringsindsatsen udmøntes ved aflønning af kostspecialist til kompetenceudvikling af medarbejdere inden for tidlig opsporing, hverdagsobservationer, screening af borgernes ernæringsstatus og forebyggelse af fald.

De sidste indsatsområder: En værdig død, pårørende og ensomhed, er det lidt vanskeligere at sige noget generelt om, dels fordi døden ikke kan sættes på "recept", og dels fordi pårørende og ensomhed som indsatsområder er nye og derfor uden samme erfaring som de øvrige indsatsområder. Men vi ved, at kommunens medarbejdere er opmærksomme på betydningen af pårørendes indsats og derfor skal påskønnes.

Men hvordan arbejdes der så med værdighedspolitikken generelt set i 2019?

Fokusområdet for 2019 er ifølge de informationer, Ældrerådet har, at indarbejde hverdagsrehabilitering både i hjemmeplejen og på Ældrecentrene med afsæt i værdighedspolitikken pejlemærker.

Herefter fokuserede KK på de 4 spørgsmål:

- Hvad fungerer godt?
- Hvad kan evt. gøres bedre/udvikles?
- Hvad kan der gøres mere af?
- Evt. andre forslag?

Spørgsmålene blev behandlet under et.

Ældrerådet i Lejre Kommune

Første svar kom fra BBC, som oplyste, at han, der bliver 75 år i 2020, allerede har fået en invitation af kommunens Sundhedsrådgivere (tidligere de forebyggende medarbejdere) om et hjemmebesøg til den tid. Det er ret positivt og udtryk for rettidig omhu, at man allerede et år før, man runder ”det skarpe hjørne”, får dette tilbud, som man i øvrigt ikke behøver at reagere på. I så fald sker der ikke mere. Man skal altså kun reagere, hvis man vil have besøget.

Solveig Hitz (SH), som bl.a. er leder af Sundhedsrådgiverne, oplyste, at der er lovgivning om forebyggelse til særligt udsatte og altså herunder også ældre i form af hjemmebesøg som følger:

- Hvis man bliver alene som 65 årig (enke eller enkemand);
- Hvis man bor alene som 70 årig;
- Når man fylder 75 år;
- Når man fylder 80 år;
- Når man fylder 82 år;
- Derefter får man tilbuddet hvert år.

Claus Carmel (CC), formand for Centerrådet i Østergade Centret, oplyste, at han personligt kender en dame i 80-erne, som er vældig glad for hjemmebesøgene.

Per Frandsen (PF), som er Ældrerådets repræsentant i Regionsældrerådet, spurgte, hvorfor aktivitetscentrene kører forskelligt. SH oplyste, at man i kommunen kun harmoniserer det, der giver mening. På Østergård har man f.eks. et arbejdende Centerråd, hvilket man ikke har på de andre centre.

Ingelise Hansen (IH), formand for Ældre Sagens lokalbestyrelse i Hvalsø, oplyste, at man i Østergade Centret ikke må lave mad, hvilket i sig selv lægger en begrænsning på mulighederne for aktiviteter i centret, da man altid skal have al mad ude fra, færdiglavet og sorteret. Det eneste, man selv må, er at portionsanrette maden og lægge på fade, inden den serveres.

Ragnhild Hansen (RH), Lejres medlem af Aktivitetscentrenes Koordinationsudvalg, oplyste, at man har masser af aktiviteter, også intellektuelle, i de tre aktivitetscentre Lejre Øst ”Huset”, Nødager og Huset Herslev.

CC oplyste, at der årligt kommer omkring 16.000 besøgende i forskellige foreninger i Østergade Centret i Hvalsø.

SH oplyste, at ”kan-opgaverne” kommer i spil igen i 2021 – eller sagt med andre ord: Hvis det ikke er ”need to have”, men kun ”nice to have”, vil nødvendigheden af aktiviteten blive revurderet.

Thorbjørn Sode (TS), formand for Sjov Senior Motion i Lejre Kommune, oplyste, at der skal være noget socialt med i aktiviteterne. I Sjov Senior Motion har man frivillige instruktører, som også står for ”demensmotion”, men det er et vanskeligt område med mange udfordringer.

Sjov Senior Motion har 9 afdelinger, som alle har sagt ja til at fortsætte med demente. Herudover har man ”hjernehold”, som går tur sammen i skoven.

Foreningen Sjov Senior Motion har et forebyggende formål. Den har mellem 350 og 400 medlemmer.

Ældrerådet i Lejre Kommune

Per Nørgaard (PN), medlem af Ældrerådet, nævnte den fremskudte visitator som et eksempel på, hvad der fungerer godt. KK fulgte op med at forklare, at den fremskudte visitator er Lejre Kommunes visitator på Holbæk Sygehus, men hun kommer også på Køge og Roskilde og, om nødvendigt, Rigshospitalet, hvis der er borgere fra Lejre indlagt, som står for at skulle udskrives. Formålet med en fremskudt visitator, som i øvrigt er sygeplejerske, er at sikre, at ingen borgere udskrives fra hospitalet uden at være sikret, at der er fornøden hjælp ved ankomsten til kommunen, f.eks. til Grønnehave i Ejby for genoptræning, eller eget hjem. Det er indtil nu en succes, som ifølge Liss Andersen (LA), Ældre Sagen i Hvalsø, dog ikke altid fungerer lige godt, hvilket hun gav et personligt eksempel på.

PF rejste spørgsmålet, om man som led i det nære sundhedsvæsen burde etablere sundhedshuse i Lejre Kommune. Det er forskelligt fra kommune til kommune, hvad man mener om dette og hvordan man har indrettet sig.

SH nævnte, at Grønnehave kunne være et fremtidigt scenario.

KK supplerede med, at brug af Sundhedsaftalernes ”værktøjskasse” skal sikre den gode praksis i kommunerne, bl.a. ved at sikre sammenhæng i borgernes forløb ved indlæggelse og udskrivelse fra sygehus. Det kunne også implementeres gennem sundhedshuse i et tværfagligt samarbejde.

SH nævnte som eksempel på, hvorfor det kan være en udfordring at gennemføre Sundhedsaftalernes ”værktøjskasse”, at IT systemerne ikke kan tale sammen på tværs af landsdele. Det kunne f.eks. være at finde frivillige, hvilket i sig selv er svært, til at følge demente og andre syge til og fra hospital.

Som eksempel på, at det kan lade sig gøre, nævnte LA Køge Sygehus som et mønstereksempel, som både ringer og følger sygdomsramte borgere.

IH nævnte i fortsættelse af problemstillingen med at finde frivillige, at der netop nu er fremsat et lovforslag om, at vi danskere skal arbejde længere, altså længere i forhold til vores alder, så vi først kan gå senere på pension. Dette vil medføre, at det bliver endnu sværere at finde frivillige til de mange opgaver, som efterhånden varetages af frivillige. SH erklærede sig enig i denne konklusion, og PN henviste til en statistik om frivillige, som kan læses ved at følge dette link: https://frivillighed.dk/sites/frivillighed.dk/files/media/documents/tal_om_frivillighed_i_danmark_frivilligrapport_2016-2018_1.pdf.

PN oplyste, at rapporten bl.a. viser, at ca. 40% af danskerne er frivillige. De bruger i gennemsnit ca. 15 timer om måneden på det frivillige arbejde. Der er ca. 25.000 borgere i Lejre Kommune. Det giver ifølge PN ca. 2 mio. frivillige timer om året, svarende til ca. 1.500 fuldtids job. Til sammenligning er der i alt ansat ca. 2.000 personer i Lejre Kommune.

Der var enighed bordet rundt om, at det er et problem at skaffe frivillige, f.eks. som besøgsvenner, og det bliver stadig sværere. Der blev talt om at rekruttere frivillige og fastholde dem, men der var også enighed om, at de frivillige skal komme af sig selv, fordi de gerne vil og brænder for et eller andet.

Ældrerådet i Lejre Kommune

Kurt Erik Larsen (KEL), medlem af og kasserer i Ældrerådet, og PN nævnte eksempler på ben-spænd fra kommunens side med uopfyldelige krav, hvorfor kommunen gerne måtte være mere aktiv og skabe bedre rammer for frivillige. BBC advarede dog om, at frivillige skal ledes af frivillige, ikke af embedsmænd fra kommunen.

Som konklusion på denne del af mødet nævnte KK, at der gerne må sættes ind med mere forebyg-gelse, fordi det er noget, der virker, og at der gerne må være mere sammenhæng i forløb mellem hjem, praktiserende læge, sygehus og f.eks. midlertidig plads med genoptræning.

Samtidig bør der fokuseres på, hvordan man skaber bedre rammer for frivillige i Lejre Kommune, da mangel på frivillige fremover vil blive en udfordring.

Anden afdeling:

Dialogen rundt om bordet med forslag til emner og problemstillinger, som organisationerne ønsker, at Ældrerådet tager op og bringer videre til vore politikere, indledes med, at KK stillede spørgsmå-let: Hvordan sikrer vi ældres vilkår fremover i Lejre Kommune?

Ældrerådet har i denne forbindelse rejst 4 spørgsmål, som kan danne udgangspunkt for drøftelsen:

- Hvad betyder det, at der sker en stigning i + 80 årige på 24 % frem til 2023 i Lejre Kommune?
- Hvad betyder det for de svageste borgere, at ”klippekortordningen” foreslås fjernet fra beboerne på plejecentre og ældre borgere i eget hjem? Hvad er konsekvenserne heraf?
- Hvad betyder det for den borgernære velfærd, at kommunikationen mellem borgere og kommune i stadig højere grad bygger på digitalisering og selvbe-tjening og herved stiller stadig højere krav til borgernes indsigt i og betjening af dataformidlere såsom PC, mobiltelefoner, iPads etc.?
- Andre emner og evt. problemstillinger, der påvirker og betyder noget for æl-dres livsvilkår i Lejre Kommune?

KK pegede på, at det vil blive en voldsom udfordring for kommunen, at den demografiske udvik-ling viser en stigning på hele 24% af +80 årige borgere frem til 2023. Da der samtidig sker en lig-nende stigning i antal børn og unge, som kræver flere daginstitutioner og skoler, er kommunen vir-kelig udfordret.

Allerede i 2020 har kommunen måttet gribe til utraditionelle metoder for at dæmpe udgifterne. Det har man bl.a. gjort ved at undlade pris- og lønfremskrivning i 2020-2023. Konkret betyder det for 2020, at man i alt skal spare 7,4 mio. kr. Heraf vil administrationen finde de 5,9 mio. kr. ved f.eks. effektiviseringer og andre administrative tiltag, men efter sigende uden påvirkning af serviceni-veaet. Den resterende besparelse på 1,5 mio. kr. foreslås realiseret ved at nedlægge ”klippekort-ordningen”, både på plejecentrene og til hjemmeboende borgere. Denne del af den foreslåede be-sparelse må siges at være en reel serviceforringelse, hvis den effektueres, måske i særlig grad for de hjemmeboende borgere, som modtager hjemmehjælp.

Ældrerådet i Lejre Kommune

BBC oplyste, at forslaget fremgår af USSÆ's (Udvalget for Social, Sundhed og Ældre) dagsorden for mødet den 6. november. Så vi ved ikke, om det er vedtaget, men det er formentlig eneste udvej, hvis man vil have balance i budgettet.

SH nævnte eksempler på, hvor det ikke betyder noget, og hvor det vil gøre ondt. Mange ældre på plejecentrene kan eller vil ikke bruge klippekortet, f.eks. demente, mens andre uden for plejecentrene kan miste muligheden for f.eks. at gå en tur med en SOSU.

BBC indskød, at vi skal huske på, at ligesom der er grænser for vækst, er der også grænser for velfærd. Dette skrives og tales der en del om i medierne for tiden.

Fra 2020 går tilskuddene til kommunerne fra at være øremærkede til at være bloktilskud. Dette begrundede PF med, at kommunerne jo har selvstyre. Dette bruger ministeren som begrundelse for, at tilskuddene nu er bloktilskud, som kommunerne må administrere, som de finder bedst.

KK tilføjede, at vi ser ind i et scenario, hvor det må overvejes, om der skal ske en udvikling eller afvikling af velfærden. Det kommer an på mange parametre, herunder sygefravær. Det vil i den forbindelse blive nødvendigt at tage arbejdsforhold for de ansatte i syge- og plejesektoren meget alvorligt.

SH kunne i den forbindelse oplyse, at der almindeligvis ikke modtages mange ansøgninger til ledige SOSU-stillinger, mens der modtages flere på sygeplejerske-stillinger.

IH og SH nævnte som mulige scenarier brugen af unge studerende, f.eks. som ufaglært personale, som derved kan snuse til området og måske få lyst til at uddanne sig. Dette kræver bl.a., at vi også finder de gode historier frem om faget og arbejdsstedet.

SH oplyste, at man har gang i 40 ugers efteruddannelse af sygeplejersker på plejecentrene og i hjemmeplejen for at sikre et højt fagligt niveau i den indsats, borgerne har behov for både på plejecentrene og i deres egne hjem.

BBC oplyste, at han som bisidder og vejleder i Ældre Sagen har oplevet, at borgere har haft svært ved at finde rundt på kommunens hjemmeside, hvilket han i øvrigt også selv har oplevet. F.eks. er Værdighedspolitikken ikke ajourført, hvilket han konstaterede ved et opslag i dag.

Mange ældre borgere har valgt ikke at blive undtaget fra digital post, selvom de ikke er hjemmevante i brug af de digitale medier. Men dette burde forpligte kommuner og andre offentlige institutioner til at sikre, at deres hjemmesider altid er ajourførte og i øvrigt så enkle og brugervenlige som muligt.

BBC tilføjede, at Ældrerådets første artikel i Lejre Lokalavis i april 2018 ("Digitaliseringstoget – kom vi alle med, eller blev nogen efterladt på perronen?") netop handlede om de problemer, mange ældre (og unge for den sags skyld) oplever med den digitale selvbetjening og vigtigheden af, at kommunens hjemmeside altid er opdateret.

Artiklen er vedhæftet dette referat som bilag 1.

Ældrerådet i Lejre Kommune

IH nævnte som et eksempel på, at udviklingen med stadig mere digitalisering løber fra mange ældre borgere, indførelsen af APPS (digitale applikationer) i forbindelse med nabohjælp. Det betyder, at mange beboere i lokale bebyggelser ikke længere kan være med, enten fordi de ikke har en smartphone, eller fordi de ikke kan finde ud af at installere og bruge APPS.

Herefter takkede KK for en god og livlig dialog mellem alle fremmødte, og hun foreslog, at Ældrerådet på den baggrund indkalder til et nyt dialogmøde. Men hvornår?

CC og IH foreslog efterår 2020, da begge organisationer har travlt om foråret, bl.a. med årsmøder m.m.

SH foreslog, at Ældrerådet sætter et forslag til en dato i efteråret 2020 ind i følgemailen til referatet, hvilket blev resultatet.

Hvalsø, 13. november 2019.

Referent: BBC

Bilag 1

”Digitaliseringstoget” – kom vi alle med, eller blev nogen efterladt på perronen?

Af Kirsten Kornval, formand, og Bjarne Bang Christensen, næstformand

Ældrerådet i Lejre Kommune

Er offentlig digitalisering vigtigere end borgernes retssikkerhed?

”Digitaliseringen af den offentlige forvaltning er foregået uden tilstrækkeligt fokus på den enkelte borgers retssikkerhed. Og det har fået negative følger for en række borgere”. Citat hentet fra et interview med juraprofessor og ekspert i forvaltningsret Niels Fenger i DJØF-bladet den 23.9. 2016.

Fritagelse for digital post.

I forbindelse med digitaliseringen af den offentlige sektor har der været mulighed for, at borgere uden de nødvendige forudsætninger for at kunne leve op til kravene har kunnet bede om fritagelse for digital post, eller sagt på en anden måde: For elektronisk kommunikation med den offentlige sektor. Dette har desværre ikke gjort det nemmere for disse borgere, særligt som følge af langsomheden i, og den manglende tillid til postomdelingen i Post Danmark.

Alle dem, der ikke er fritaget.

Men i dette indlæg fokuserer vi ikke på dem, som er fritaget for digital post, men derimod på dem, som mere eller mindre frivilligt har valgt at følge med udviklingen, men som ikke har den fornødne baggrund for at kunne kommunikere ubesværet ad elektronisk vej med det offentlige.

”Disse grupper rammes af digitaliseringens krav om at kunne bruge en computer eller smartphone til at kommunikere med forvaltningen. Det er i den forbindelse tankevækkende, at vi herhjemme gennemfører digitaliseringen som en pligt, mens det i eksempelvis vore nordiske nabolande står borgerne friere for, om de vil bruge de digitale løsninger eller ej”, siger Niels Fenger videre i ovennævnte interview.

Ældrerådet i Lejre Kommune

Ældre borgeres digitale færdigheder.

Vi har her valgt at sætte særligt fokus på ældre mennesker, som måske er gået på pension efter et langt arbejdsliv, hvor det at betjene en computer eller tablet måske ikke har været en del af deres dagligdag på arbejdsmarkedet. De har muligvis ikke haft brug for det i deres arbejde, eller det var slet ikke indført på arbejdspladsen, da de forlod arbejdsmarkedet.

I interviewet med Niels Fenger nævnes som eksempel på, hvor galt det kan gå, en ældre mand på 90 år, som ikke var undtaget fra digital post. Han var meget uerfaren i betjening af sin computer og havde bl.a. derfor ikke været opmærksom på, hvad der kom ind i hans e-Boks, og hvordan han kunne være blevet undtaget fra at bruge borger.dk. Han nåede at modtage en synsindkaldelse, en påmindelse og to bødeforlæg på hver 2.000 kr., før han endelig fik et brev med posten om, at han skulle syne sin bil. En klage til Ombudsmanden resulterede i, at denne udtrykte forståelse for borgerens utilfredshed med den behandling, han havde fået, men kunne ellers intet gøre. For reglerne på området var klare: Manden havde overtrådt loven, og bøderne stod derfor ved magt.

Der findes andre eksempler, men dette enkeltstående tilfælde kan måske siges at være typisk for, hvor galt det kan gå, og hvordan digitaliseringen har ramt nogle (ældre) borgere, der adskiller sig fra yngre gennemsnitsdanskere med udmærkede it-kundskaber. Og det er i den forbindelse, at man kan sige, at disse borgere lider eller har lidt et retstab. De er ikke ligestillet med andre borgere. De har ikke (længere) de samme muligheder for ubesværet at sende eller modtage informationer til eller fra den offentlige forvaltning. Eller de har svært ved at opnå de goder, som velfærdssamfundet stiller til rådighed for sine borgere i almindelighed og mere specifikt for borgere i deres aldersgruppe. Det er bl.a. i denne forbindelse, man kan tale om "digitaliseringstoget", der farer afsted og efterlader dem, der ikke var hurtige nok, på perronen.

Offentlige selvbetjeningssystemer.

Som et eksempel kan nævnes it-selvbetjeningssystemer i forvaltningerne, som er en rigtig god mulighed for ressourcestærke borgere, der gerne vil spare tid på at møde op i forvaltningen eller vente på skriftlige svar på deres spørgsmål eller ansøgninger. Men for den ældre borger, der ikke har den fornødne erfaring med elektronisk kommunikation, kan man ikke uden videre gå ud fra, at vedkommende kan bruge de digitale selvbetjeningssystemer i forbindelse med ansøgning om hjælp til eller indberetning om dette eller hint. Eller sagt med professor Niels Fengers egne ord: *"Der må man med udgangspunkt i det socialretlige princip om, at hjælpen skal gives med udgangspunkt i borgerens konkrete situation, yde den nødvendige rådgivning og støtte fra en socialrådgiver – og se bort fra kravet om, at borgeren selv finder den information, han skal bruge på nettet."*

Mangel på erkendelse af negative effekter.

Man kan så spørge, hvorfor alle de negative effekter af digitaliseringen ikke blev erkendt på forhånd, så man kunne have forebygget sådanne problemer? Herom siger Niels Fenger bl.a., at man efter hans mening i sin iver efter at være førende inden for digitaliseringen har været mere optaget af de muligheder, den skaber, end af betænkelighederne.

Ældrerådet i Lejre Kommune

”Der er simpelthen ikke tilstrækkeligt mange af dem, der har udviklet systemerne, der har tænkt i personbeskyttelsesretlige og forvaltningsretlige baner. Tværtimod har man set en tendens til, at forvaltningsloven og persondataloven bliver opfattet som forhindringer for digitaliseringen. Og der er derfor stillet forslag om at ændre forvaltningsloven. Der mener jeg, det er vigtigt at sige, at forvaltningslovens regler er til for at sikre, at afgørelser bliver korrekte og træffes på en tillidsvækkende måde. Det bør man ikke glemme, og man bør tænke sig meget grundigt om, før man fjerner retsgarantier, blot fordi de vanskeliggør digitalisering. Digitaliseringen skal understøtte god lovgivning, ikke fjerne den i fremskridtets navn.”

Utilstrækkelige retsgarantier.

De fleste vil nok nikke anerkendende til disse vise ord og tænke på de utallige eksempler, vi hele tiden hører om i pressen, hvor netop retsgarantier har vist sig utilstrækkelige i forhold til de hastigheder, hvormed digitaliseringstoget bruser ustoppeligt fremad. Og retsgarantier er altså bl.a., at man kan følge med og forstå, hvad der skrives og træffes afgørelser om, herunder på de digitale medier og særligt, selvfølgelig, på de offentlige forvaltningsmyndigheders hjemmesider med udbredt selvbetjening.

Hjælp af frivillige.

Der er heldigvis flere muligheder for frivillig hjælp til de ældre borgere, der selv ønsker at følge med og blive ”digitaliseret”, f.eks. gennem tilbud om kurser og anden hjælp med at kunne betjene computere, tablets, smartphones m.m. Dette kan lette kravet om digital kommunikation med den kommunale forvaltning for disse borgere og hjælpe dem med at finde rundt i ”junglen” af selvbetjeningsmuligheder. Dette forudsætter dog, at hjemmesiderne er ajourførte, så man kan stole på deres indhold. Ligeledes må det være en forudsætning, at de er så brugervenlige, at borgere uden den helt store rutine med digital kommunikation kan finde rundt på dem, når nu kravene om selvbetjening øges dag for dag.

Vigtigt punkt for Ældrerådet.

I Lejre Kommune er vi som i alle landets andre kommuner et Ældreråd, der bl.a. skal rådgive og samarbejde med kommunalbestyrelsen om alle forhold, der vedrører og har betydning for ældrebefolkningen, dvs. alle borgere over 60 år.

Det nyvalgte Ældreråd er kommet godt fra start og vil som et af sine fokuspunkter tage forhold omkring kommunens digitaliseringsbestrebelse og omsiggribende digitale selvbetjening op på kommende møder, herunder med Udvalget for Social, Sundhed og Ældre.